

Lapin Kullankaivajain Liitto Ry:n jäsenlehti

PROSPÄIKKÄRI

3 2015

Paljaita pintamaita ja pehmeitä perämaita

Monenlaisten pinnanmuotojen
alla jokaisen naiskullankaivajankin
kultainen sydän sykkii kullille
ja jalokiville. Se sykkii jokapäiväistä
uskoa, toivoa ja rakkautta.
Uskoa isomushipun löytymiseen,
toivoa kullankaivun ammatin
jatkumisesta, ja rakkautta
kultamaiden lämminhenkistä
yhteisöä ja itse kullankaivua
kohtaan.

Neiti Toukokuu: Maija Vehviläinen, Sorajoki

www.facebook.com: Lapin Kullankaivajain Liiton Naiskalenteri 2016

Neiti Joulukuu: Tytti Bräys, Karukorvenkuru

Hän on äiti, tytär, mummo.
Hän on vaimo, rakastettu, karannut, leski.
Hän on yrittäjä, eläkeläinen,
virkamies, kultaseppä.
Hän on Lemmenjoelta, Laanilasta,
Sotajoelta, Palsinojalta.
Juuret pohjoisessa, etelässä, lännessä,
Savossa tai Karjalassa.
Valtaaja ja vallattu.
Ei kahta samanlaista, kuten ei kultahippujakaan.
Hän on kullankaivaja.
Hän on nainen.

Kai J. Rantanen

Lapin Kullankaivajain Liiton Naiskalenteri 2016

14 euroa (+ lähetyskulut)

Tilaukset:

Puh. 0400 836 500
info@kullankaivajat.fi

Lapin Kullankaivajain
Liitto ry
PL 86
99871 INARI

www.kullankaivajat.fi

**Tue
oikeus-
taistelua,
tilaa kalenteri!**

kalenterin valokuvat:
Ilkka Ärrälä
ulkoasu:
Anu Törmä / Törmä-Ärrälä oy

Lapin ammattimainen kullankaivu on uuden
kaivoslain myötä historiansa suurimman
haasteen edessä. Raskautettu yllihallinnointi
ja laajennetut valitusoikeudet ovat
seisahduttaneet työt jo yli kolmasosalla
Lapin kullankaivualueista.

"Ainutlaatuinen Lapin kultasatu ei vain
voi päättyä yksisilmäisten poliitikkojen ja
virkamiesten väeriin päätöksiin. Tämän asian
takana on koko pieni kullankaivajayhteisö,
naiset ja miehet – maitoparrasta mummoon.
Siksi päätimme, että on aika vielä toisen
rintaman astua esiin ennen kuin on liian
myöhäistä", Pirjo Muotkajärvi – eli kalenterin
Neiti Huhtikuu – toteaa painokkaasti.

Tällä kertaa valokuvaaja Ilkka Ärrälän
kuussa paljastavat laaksonsa ja kukkulansa
Lapin kullankaivutyömaiden naispuoliset
kullankaivajat. Se kultamaiden rikkain ja rakkain
esiintymä, jota kaivetaan pintaa syvemmmältä.

Lapin Kullankaivajain Liitto Ry:n jäsenlehti

38. vuosikerta

Ilmestyy 4 kertaa vuodessa

Vastaava päätoimittaja:
Kai J Rantanen

Toimitus:
Lapin Kullankaivajain Liitto ry
PL 86
99871 Inari

Ilmoitushinnat:
1/1 s. 312 € (2. kansi)
1/1 s. 240 €
1/2 s. 162 €
1/3 s. 108 €
1/4 s. 84 €

Graafinen suunnittelu ja taitto:
Liisa Hertell, LH Viestintä

Paino:
Tammerprint Oy,
Tampere 2015

KANSIKUVA

KANNEN KUVA: Poro ei biodiversiteettisopimusta paljon märehdi. Hirvasparttio palkimassa ja märehtimässä omia asioitaan Lemmenjoen Jäkäläpäässä kesällä 2015.

TÄSSÄ NUMEROSSA

- 4 - 5 Pääkirjoitukset
- 6 - 9 Kullan tie Klondikesta Turun yliopistonmäelle
- 10 - 11 LKL:n Kultaristeily 2016
- 12-16 Rajatapaus liiton toiminnanjohtajana
- 17 Pikkujoulu 4.-5.12.2015
- 18 Muistoja, muistoja, muistoja tuo...
- 19 Yhteistoimintapäivä Tankavaarassa
- 20 - 21 In Memoriam Jaakko Kangasniemi
- 22 In Memoriam Pirjo Savolainen
- 23 Merkkipäivät

LKL:N HALLITUS

Puheenjohtaja:
Hannu Viranto
Eteläranta 42
96300 Rovaniemi
puh: 0400 182 964
hannu.viranto@gmail.com

Varapuheenjohtaja:
Maija Vehviläinen
Väinämöisentie 11
96300 Rovaniemi
puh: 040 778 9456
mrvehvilainen@gmail.com

Sihteeri: Kai J Rantanen
Kittiläntie 1074, 99800 Ivalo
puh: 040 7746 773
mullin.mallin@gmail.com

Esko Orava
Mellantie 14
97220 Sinettä

Aki Karvonen
Karukorvenkuru
99885 Lemmenjoki
akijohannes@gmail.com

Hannu Raja
Lapionevantie 54, 61250 Jalasto
puh: 050 365 6570
hannu.raja@netikka.fi

Ensio Kaustinen
Pertuntie 110, 69600 Kaustinen
puh: 040 574 6518
ensio.kaustinen@kase.fi

LKL:N PANKKITILIT

Jäsenmaksutili: FI45 2177 3800 0049 77
Muut maksut: FI95 1201 3000 1031 83

JÄSENASIAAT

Lapin Kullankaivajain Liitto Ry
PL 86, 99871 Inari
puh. 0400 836 500
s-posti: info@kullankaivajat.fi
kotisivut: www.kullankaivajat.fi

Sana[©]

Alussa oli sana. Ja sana oli monopolisoitu. Sanaa käytettiin ennennäkemättömän luomiseen. Sanalla Copywriter loi läpi maailmankaikkeuden muodikkaina pysyneitä trendituotemerkkejä. Istui alas, katsoi ja näki että näin on hyvä.

Sanan lihaksi lanseeramisen jälkeen on ihmiskunnalla ollut siten edessään parikin muuttujaa.

Sana synnytti mahdollisuuden tiedon siirtämiseen ja sanan vallan. Informaation välittäminen loi maanviljelyksen ja sanan merkityksen. Maanviljelys kulttuurin – maan ja mielen muokkaamisen. Kirnussa vatkattu ja hapatettu maidon sivutuote on ulkomaan kulttuurikielestä vapaasti käännettynä kulturoitu maito, suomeksi piimä ja kansanvallan eli pääministerin murteella harmaja.

Kulttuuri siis hapatti vallan ja sanavallan. Piimitty sanan valta puolestaan laillisti mielivallan ja kanavoidun väkivallan.

Kaikkien aikakausien nerot ovat hoksanneet, että on parempi milloin minkäkin kratian nimissä monopolisoida sana, mieli ja väki hallitsijalle ja piimiä ne. Prosessin luonteeseen kuuluu, että neroille kuuluu kerman kuoriminen. Pääsääntöisesti tämän kuningasidean kanssa on pärjätty hyvin.

Kaivoslakityöryhmäkin omaksui aikanaan tämän kuningasidean. Heilutettiin sanan säilää ja alistettiin asia kulttuurin

vaikutuksille. Itse asia happani prosessin idean mukaisesti pitkäksi piimäksi.

Ihmiskunnan suppean historian jälkeen sana on löytänyt tien – Zuckerbergin ja muiden viljelemän hyvän- ja pahantiedon puun juurelle. Ja ihminen on täyttänyt maailmansa harmajilla sanoilla, jotka eivät kultivoi keskustelua sanan varsinaisessa merkityksessä, mutta hapattavat mielipideilmaston ja lisäävät palveluntarjoajien valtaa. Nimitettäköön sitä vaikkapa sosiaaliseksi mediaksi ja hapatetuksi kansanvallaksi.

Nettisivustojen kommenttipalstoille eksyessä hiipii mieleen paha aavistus, että Sokrates, Cicero ja kumppanit eivät näkisi, että näin kuitenkin on hyvä. Tuskinpa alkuperäisen tuotemerkkin sana[©] haltijakaan näkisi.

Aristotelellä oli räpylä moitetta moukkaa ympyröitensä sotkemisesta. Minulla ei. Päivän sana on digitalisoitu. Kivikautta elävät kullankaivajatkin ovat päässeet elämään historiallista murrosvaihetta, jossa tiedonvälitys muuttuu alati nopeammaksi, bipolaarisemmaksi ja klikkien lukumäärällä arvotettavammaksi. Viihteeksi ja ajanvietteeksi. Meidän ohuelle organisaatiollemme on haasteellista tuottaa samanaikaisesti some-eläinten myllyyn jatkuvasti uutta jauhettavaa, ja toisaalta viestintää,

joka katsoo vastaanottajaa silmiin.

Omasta mielestäni median digitalisaatio on rannaton lettojängä. Sosiaalinen media epäsozialistaa ihmiset päätelaitteiden ääreen, ja uskoisin että 5 prosentin tuottavuusloikka saavutettiin jo pelkästään sillä, että ihmiset oikeasti käyttäisivät tilapäiviteksiin vuorokausitasolla kuluvan ajan siihen, että tekisivät niitä asioita joita päivittävät tekevänsä. Liitto pyrkii vastaamaan ajan haasteisiin, ja mennään toistaiseksi eteenpäin näillä kahdella käreillä. Pitkässä juoksussa pidän itse kuitenkin Gutenbergin kehittämää kirjanpainotaitoa ihmiskunnan historiassa merkittävämpänä asiana kuin Facebookia tai kapelikahvinkeitintä.

Aurinkoisena optimistina perustan kantani sille, että kun alailmakehässä laukaistaan voimakas ydinlausa, pyyhkiytyvät kaikki digitaaliset keskustelunsäikeet, nettikeskusteluiden kännikärtäymiset ja tallennetut muistot sitä seuraavassa sähköimpulssissa tilaan tabula rasa.

Printtimedia jää kirjahyllyihin ja paperikoreihin radioaktiivista pölyä keräämään. Prospäkkärin vuosikerrat ovat jäljelle jääville torakoille mitä mainiota evästä ja rotille muhevaa pesänrakennuskampetta. Ja tablettiin on sitä paitsi hankala pyyhkiä persettä, toisin kuin suodatinpusiin tai lehteen.

MULLIS'
päätoimittaja

PUHEENJOHTAJAN PALSTA

Kaivukesä on ohi. Valitettavan monella kylläkin luppokesä kullanhuuhtonataluvan jumiuduttua Saamelaiskäräjien valitusten vuoksi. Tänä vuonna lokakuun puoliväliin mennessä käräjät on tehnyt 21 valitusta. Selvitämme, onko käräjät käyttänyt ympäristöasioiden hoitamiseen myönnettyä valtionavustusta oikein, kun sitä käytetään valitustehtailuun. Odotamme myös, että Pohjois-Suomen hallinto-oikeudelle tekemämme pyyntö nopeuttaa toisen valituskierroksen valitusten käsitelyä tuottaa tulosta.

Saamelaiskäräjien vaalit pidettiin lokakuussa. Niissä meni läpi huomattavilla äänimäärillä henkilöitä, joilta voi odottaa vastuullisempaa suhtautumista kullankaivuun ja kriittistä suhtautumista valitustehtailuun. Uusi johto valitaan ensi vuoden puolella. Elämme toivossa, että uusi hallitus koostuisi henkilöistä, jotka lopettavat perusteettoman valitustehtailun. Tapaamme marraskuussa nykyjohtoa.

Muistakaamme kuitenkin, että protestointimme kohteina eivät ole saamelaiset ja saamelaiskulttuuri vaan käräjien vastuullinen johto. Haluamme elää sovussa saamelaisten, poromiesten, kalastajien, rivisaamelaisten kanssa. On ollut miellyttävää huomata, että niin saamelaiset kuin muutkin poromiehet, joitten laidunmailla kullanhuuhtontaa on, ovat ottaneet järkevän ja yhteistyöhakuisen linjan. Yhdessä on voitu ratkaista paikalliset ongelmatilan-

teet. Sama yhteistyövalmius tulee kullankaivajillakin olla. Pitäkää yhteyttä kaivualueittenne poromiesten kanssa.

TEM arvioi parhaillaan kaivoslain toimivuutta. LKL on toimittanut omat ehdotuksensa muutoksiksi ja ehdotuksia tarpeettoman byrokratian purkamiseksi. Marraskuussa neuvottelemme niistä Lapin kansanedustajaryhmän kanssa. Vetämässä on tapaamispyyntö kaivosasioista vastaavan elinkeinoministerin kanssa. Olisi toivottavaa, että jäsenistö pitäisi ”omia” kansanedustajaan ajan tasalla ongelmistamme.

Golden Geopark -hanke kaatui. Kansainvälinen Geopark-verkosto on siirtymässä osaksi UNESCO:n verkostoa ja siten myös vahvemmin suojeluluonteiseksi. LKL otti tiukan linjan, että hanke ei saa aiheuttaa minkäänlaisia esteitä kullankaivulle eikä kullanmyynnille. Hankkeen muut osapuolet sitoutuivat tähän. Keskeinen syy kaatumiseen oli, että kansainvälinen Geopark-organisaatio ei antanut takeita, että kullankaivu voi jatkua entiseen tapaan. Hankkeen toimijat keskeytivät jatkovalmistelun. Inarin kunnan ja GTK:n vahva sitoutuminen kullankaivajien ehtoihin oli tiedossa.

Miellyttävänä yllätyksenä tuli Metsähallituksen aluejohtajan ilmoitus, että sekään ei halunnut jatkaa hanketta, koska kullanhuuhtonnan asemaa ei varmuudella turvattu. Onkohan tapahtunut historiallinen käänne metsähallinnon suhtautumisessa kullankaivuun. Kun kesällä tapasim-

me Metsähallituksen pääjohtajan, saimme häneltä vahvan tuen, nyt myös aluejohto. Jokohan kaikilla portailla suuntaudutaan samoin?

Vaikka kullankaivulla on monenlaisia ongelmia – tai juuri siitä syystä – LKL:n edunvalvonta ja palvelut kiinnostavat. Tänä vuonna lokakuun alkuun mennessä oli tullut jo 326 uutta jäsentä. Lähestymme maagista 4000 jäsenen rajaa. Tosin luonnollisista syistä johtuen myös jäsenyydestä poistuu vuosittain melkoinen määrä.

LKL:n hallitus on voimallisesti panostanut tiedotukseen. Korkealaatuinen Prospäkkäri on edelleen tärkeä väline. Mutta some-aikakaudella nelinumeroisen lehti on aivan liian harvoin ilmestyvä. Liiton uudistuneita nettisivuja päivitetään säännöllisesti. Sieltä löytyvät hallituksen päätökset, tiedot annetuista lausunnoista, lehtiutisista, tulevista tapahtumista, aikaisempien Päkkärien ja Hyvän kullankaivukirjasen sähköiset versiot jne. Nettisivujen kautta löytyy myös keskustelupalsta, puheenjohtajan blogit ja muuta ajankohtaista. Käykääpä säännöllisesti surffailemassa.

HANNU VIRANTO
puheenjohtaja

Joutsenen veljesten Klondiken hippuja, joista suurin painaa 247 grammaa. Hiput Turun yliopiston kokoelmassa. Kuvaaja: Johan Grönlund.

JARI NENONEN JA TAPIO SOUKKA
GEOLOGIAN TUTKIMUSKESKUS, KANSANNÄYTETOIMISTO

Kullan tie Klondikesta Turun yliopistonmäelle

Joutsenen veljesten lahjoitus Turun yliopistolle

Vuonna 1896 Bonanza-joelta Alaskan Klondikesta löydettiin kultaa, joka käynnisti maailman kuuluisimman viimeisen suuren kultaryntäyksen. Kymmenettuhannet kultakuumeen sairastuttamat miehet lähtivät tavoittelemaan parempaa elantoa Alaskaan. Muutamassa vuodessa parin sadan kullankaivajan porukka kasvoi 25 000 henkilöksi ja lisää toivorikkaita tuli koko ajan. Klondike- ja Yukon-

jokien yhtymäkohtaan nousi myös kuuluisa Dawson City kaikkine palveluineen ja vietteyksineen. Kultakentille suuntasivat myös sadat venäjänsuomalaiset. Työteliäinä ja karuihin olosuhteisiin tottuneina he olivat haluttua työväkeä valtauksille.

Alaskan kullankaivajista kuuluisimpia suomalaisia olivat ansaitusti **Joutsenen** veljekset **Karl** ja **An-**

*Joutsenen veljekset
Karl Fredrik Joutsen
(1865-1948) vasem-
malla ja Anton Fabian
Johnsson (1868-1942).*

Kalle ja Anton Joutsen ostivat Klondiken kullalla Wreden palatsimaisen talon. Se sijaitsee Helsingissä, Pohjois-Esplanadi 35. Talo myytiin 1940-luvulla ja rahat lahjoitettiin Turun yliopistolle. Kuva: Kari A. Kinnunen.

ton Turusta. He lukeutuvat niihin harvoihin kullankaivajiin, jotka rikastuivat kaivutyöllään kultaryntäyksessä.

Vanhempi veljeksistä, Karl Fredrik ”Kalle”, syntyi 1865 ja nuorempi, Anton Fabian 1868. Heidän isänsä oli Kaarinan pitäjänseppä. Vanhempi veljeksistä Kalle kävi teollisuuskoulussa sekä kone- että sähköteollisuuskursseja. Lisäksi hän opiskeli saksan- ja englanninkieltä. Isän varhaisesta kuolemasta johtuen perheen elanto oli niukkaa ja Anton kävi kiertokoulun.

1800–1900-lukujen vaihteessa moni suomalainen lähti ”rapakon taakse” paremman elämän toivossa. Tätä olivat suunnitelleet myös Joutsenen veljekset. Anton lähti vuonna 1896 työnhakuun Amerikkaan ja vuotta myöhemmin, veljesten äidin kuoltua, Kalle seurasi perässä. Pitkien laivamatkojen jälkeen Kalle saapui Seattleen,

jossa asui jo paljon suomalaisia.

Pitkien laivamatkojen ja monien mutkien jälkeen, kuin ihmeen kaupalla veljekset tapasivat toisensa Seattlessa, paikallisessa suomalaisessa ravintolassa. Siellä syntyi myös yhteinen päätös lähteä kokeilemaan onnea kullankaivajina Klondiken kultakentille, josta tieto suuresta kulturalöydöstä oli kiirinyt Amerikkaan asti. Helppoa se ei olisi, sillä ensiksi täytyi ylittää 2,5 km korkeat rannikkovuoret ja sen jälkeen matkata 700 km Yukon-jokea pitkin Klondikeen. Varusteita matkaa varten tarvittiin kaikkiaan 2,5 tonnia.

Matka kohti Klondikea alkoi Dye-an kaupungista. Edessä oli surullisen kuu-luisa, vaikea Chilkootin reitti vuorten yli.

Joutsenen veljesten matka Klondikeen kulki vaarallista Chilkootin reittiä jouluna 1897. Kuva on syyskuulta 1898. Kuva: Wikipedia Commons.

Se oli lyhyin, mutta vaarallinen, sen varrelle monet uupuivat, paletuivat ja eksyivät. Suomalaisella sisulla hitaasti mutta varmasti veljekset ylittivät vuoret joulun päivinä 1897. Ylityksen aikana varusteita jouduttiin kuljettamaan useissa pienemmissä erissä. Tarkat kanadalaiset rajavartijat joutuivat katkaisemaan veljesten matkan teon, sillä ruokavarat olivat hupenneet kahden kuukauden reissussa alle sallitun rajan. Rahaakin oli jäljellä hyvin niukasti, joten tienestiksi jouduttiin tekemään töitä kämppiä rakentamalla. Rahan lisääntyessä palattiin Dyeaan hakemaan lisää ruokatarvikkeita. Viimein rajamiehet pääsivät veljekset jatkamaan matkaa kohti Whitehorsesen putouksista ja Lebargen järveä.

Lebargen järvelle leirydyttiin odottamaan jäiden lähtöä. Sen aikana tehtiin vene, jolla pitkä, 650 kilometrin vene-

matka päästäisiin taittamaan Klondike-joen ja Yukonin yhtymäkohtaan. Reitti oli vaarallinen kivisine kuohuvine koskineen, joihin monen kullanetsijän matka päättyi.

Veljekset pääsivät turvallisesti perille. Antonilla esiintyi keripukin oireita yksipuolisen ruokavalion takia, joka hoitui vähitellen kuusen latvusten hahvulientä nauttimalla. Puolivuotisen Urakan päätteeksi veljesten rahavarat olivat hupenneet 75 senttiin, joka ei riittänyt maksuksi Klondike-joen ylittämiseen. Veljekset jäivät elämään joen vastarannalle, johon valmistui talveen mennessä hirsikämpä.

Talvella tehtiin töitä valtauksilla ja kartutettiin kokemusta ja rahavaroja.

Ensimmäisen vuokravaltauksen veljekset saivat Dominion-joen varrelta heinäkuussa 1900. Paikalla oli huonoin tuloksin kaivettu ennenkin. Kalle oli tekniikan miehenä sitä mieltä, että valtaus voidaan saada tuottavaksi, jos panostetaan tehokkuuteen ja tekniikkaan. Heidän valtaukselleen nousi tehokas huuhtomo.

Turun yliopiston pääkirjastotalo rakennettiin Joutsen veljesten lahjoittamilla rahoilla. Kuva: Wikipedia Commons.

Rännit rakennettiin siirrettäväksi pukkien päälle, jolloin ne saatiin kaivantojen ja maakasojen viereen. Kun pääomaa karttui riittävästi, valtaus koneistettiin. Rakennettiin laitteisto, jolla kuumaa höyryä pumpattiin onton poran läpi pari päivää routaisen maan uumeniin ja sitten sulatettua maata kaivettiin laajalta alueelta.

Valtaus tuotti hyvin, koko valtaus ostettiin vuoden aikana. Kolmen kesän aikana valtaus tuotti yli 100 000 dollaria. Tämän jälkeen kultatavaranto alkoi hiipua ja veljekset päättivät lopettaa kaivun 1904 keväällä.

Joutsenen veljesten rikastumiseen on selvät syynsä; sisu, säästäväisyys ja sääntällisyys. Tietenkin myös tekniikka heidän valtauksellaan oli niissä olosuhteissa ajan tasalla, eikä onnen haltijankaan olemassaoloa voi täysin kieltää.

Kalle ja Anton palasivat, melkein yhdeksän vuotta kestäneeltä Amerikan-reissulta takaisin Suomeen ja ostivat käteisellä Pohjois-Esplanadilta kuusikerroksisen asuin- ja liiketalon. He elivät vaatimatonta poikamieselämää ja tekivät sijoituksia mm. suomalaisiin ja venäläisiin kaivosyrityksiin. He olivat mukana mm. Orijärven kaivoksessa ja Lapin kalliokullan etsinnöissä.

Anton kuoli vuonna 1942, tämä sai Kallen kiirehtimään perintöasioiden selvittämistä. Veljeksillä ei ollut omia lapsia joten he halusivat, että omaisuus siirtyisi palvelemaan jotain tärkeää suomalaiskansallista tarkoitusta. Hei-

dän lakimiehensä **Yrjö Raevuoren** avustuksella Karl Joutsen testamenttasi koko omaisuutensa lahjoitettavaksi tuolloin rahavaikeuksissa olleelle Turun yliopistolle. Lahjoituksen ainoana ehtona oli, ettei lahjoittajan nimeä saa julkaista ennen hänen kuolemaansa. Karl kuoli 8.12.1948, minkä jälkeen testamentti pantiin toimeen.

Turun yliopisto on ”Vapaan kansan lahja vapaalle tieteelle”, mutta on siinä ollut osansa myös Joutsenen veljesten Alaskan kullallakin, jonka avulla on rakennettu yliopiston kirjastorakennus sekä useat muut Yliopistonmäen rakennukset. Lahjoituksesta muistuttaa kirjastorakennuksen seinässä oleva muistolaatta. Sen mukaan kirjasto on rakennettu ”Alaskan kullalla, jonka K.F. Joutsen on kaivanut yhdessä veljensä kanssa ja lahjoittanut Turun yliopistolle 1948”. Lahjoitukseen sisältyi kultaa ja kultaesineitä, joita on vieläkin runsaasti tallessa pankkiholvissa.

Kirjallisuutta

Niitemaa, T. Kullankaivajaveljesten jättilahjoitus yliopistolle. Internet: <http://www.utu.fi/fi/Yliopisto/historia/historia/Sivut/kullankaivajaveljesten-jattilahjoitus.aspx> (9.7.2015)

Partanen, S. J ja Nieminen, R. 2003. Kullankaivajan opas. Gummerus Kirjapaino: Jyväskylä.

Raevuori, Y. 1975. Klondiken veljekset. Weiling + Göös.

VENEKULJETUKSET LEMMENJOELLA

Tavarakuljetukset kulta-alueelle

Veikko Jomppanen

0400 137 090

Polttopuuta metrisenä halkona.

Kysy myös poronlihaa

Lapin Kullankaivajain Liitto ry:n laivaseminaari 2016

Viking Line M/S Mariellalla Katajanokan
terminaalista Tukholmaan ja takaisin

Kultaristeily 29.–31.1.2016

Perjantain teema:

Byrokration purkutalkoot – voisiko se koskettaa myös kullankaivajia

Olemme saaneet pienenä ammattikuntana läpielää huiman muutoksen. Parissa vuosikymmenessä salliva ja yrittämiseen kannustava toimintaympäristö on muuttunut melkoiseksi hallintohimmeliä. Voisiko kullankaivua tulevaisuudessa ohjata ja säädellä jopa alle kymmenen eri viranomaisen voimin?

Pääpuheenvuoron pitää ministeri Anne Berner

Lauantain teema:

**Kultaristeily goes culture –
kultaiset kuvat**

Risteilyaiheina on ollut vuoron perään geologiaa ja kaivutekniikkaa. Asialinjasta on tullut kiitosta, mutta jos tämän yhden kerran emme

puhuisi mitään mistään hipuista, vuorijonoista tai rihlojen yksityiskohdista.

Mitä jos tällä kerralla katsottaisiin yhdessä vanhoja filminpätkiä? Ei sillä tavalla, että tuijotaisimme unisina pari pitkää filmiä, vaan keräisimme koosteen, joka kattaisi monet vuosikymmenet – hyviä palasia dokumenteista ja viihdeohjelmista, ehkä pieni pätkä jostakin privaattifilmauksesta. Ja ne kaikki esiteltäisiin oikein asiantuntevasti, sidottaisiin elävään elämään ja omaan aikaansa; hauskoille naurettaisiin porukalla, parhaille hurrattaisiin ja kehoja pillkattaisiin.

Eikö se yksi iltapäivä kuluisi vanhoja muistelllessa näinkin, kultakulttuurin parissa ja hyvässä seurassa?

Lauantaina pidämme tietysti myös kullanhuhdonnan Tukholman-mestaruuskilpailut.

Ilmoittautumiset:

Heli Rapakko: heli.rapakko@gmail.com
tai 040 5935337 viimeistään 22.12.2015
mennessä.

Ilmoittautumisesi yhteydessä kerro nimesi, syntymäaikasi, mahd. LKL:n jäsennumero, hyttiluokka, kansalaisuus sekä tarvitko osallistumistodistusta VR:n lippua varten (edellistä varten myös osoitteesi).

Perjantai-iltapäiväseminaariin tulee myös ilmoittautua.

Hinnat / henkilö
jäsen / ei-jäsen

123 / 133	A 4n hengen hytissä
133 / 143	A 3n hengen hytissä
152 / 162	A 2n hengen hytissä
210 / 220	A 1n hengen hytissä

Hinta sisältää risteilyn valitussa hyttiluokassa sekä seminaariohjelman mukaiset tarjoilut (2 x Viking Buffet-illallinen vakioruokajuomineen, 2 x meriaamiainen, kokouskahvit ja hedelmiä).

Perjantai-iltapäiväseminaari risteilyyn osallistuvalle 5 e/henkilö. Muut LKL:n, SJHY:n, Geologisen seuran jäsenet: 10 e/henkilö. Ulkopuoliset: 20 e/henkilö.

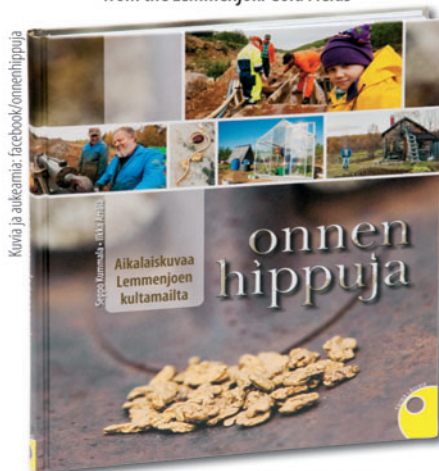
Maksut LKL:n tilille FI95 1201 3000 1135 62 viimeistään 22.12.2015. Maksuun tarvittavan viitenumeron saatte ilmoittautumisen yhteydessä Heliltä.

OHJELMAA TÄYDENNETÄÄN !!!

Aikalaiskuvaa Lemmenjoen kultamailta

Onnen hippuja kertoo, millaista on kaivaa kultaa Suomen Lapissa 2010-luvulla. Teos esittelee vuodenkierron Lemmenjoen rikkailla kultamailloja – tunturissa tietttöimien taipaleiden takana.

Nyt myös englanninkielisenä – also available in English!
*Golden Days – A Contemporary Description
from the Lemmenjoki Gold Fields*

Texti: Seppo Kummala | Valokuvat: Ilkka Ärrälä
Ulkoasu: Anu Törmä | Kustantaja: Törmä-Ärrälä oy
208 sivua, yli 400 valokuvaa

HUIPPUTARJOUS!

Onnen hippuja
norm. 45 e **35 €**

Golden Days
norm. 35 e **30 €**

kaikki lähetyskulut nyt vain
normaalisti 7–10 e **5 € / pkt**

Tarjouksen viimeinen voimassaolopäivä on **15.12.2015**;
siihen mennessä tehdyt tilaukset ehtivät pukinkonttiin.

Tilaukset:

Anu Törmä, anu@torma-arrala.fi
tai puh. 0400 868 503
Ilkka Ärrälä, ilkka@torma-arrala.fi
tai puh. 0400 944 956

Törmä • Ärrälä

Rajatapaus liiton toiminnanjohtajana

”Ei pahempi työmaa, kiitos!”

Odotettavissa oli turbulenttista matalalentokeliä ja salamointia, kun **Hannu Raja** otti vastaan liiton kesä-aikaisen toiminnanjohtajan pestin, ja liiton päiväystyskännykän vallan ulkoisena tunnusmerkkinä kesäkuun puolivälissä. **Mullis** teki Hanskille varoiksi vielä ”LKL toiminnanjohtaja” -pussin lisäksi takataskuun ”Lupa tappaa, vammauttaa tai vahingoittaa” -pinssin toimintavaltuuksien selventämiseksi.

Ei sitä jälkimmäistä lätkää kuitenkaan tarvittu – kerran vain oli Hanski joutunut varoiksi kokeilemaan, että onhan se varmasti tallessa...

Malttia ja valttia onneksi löytyi Jalasjärven mieheltä, ja sitä tarvitaan liiton puuhapetejä kaivukaudella kaitsettaessa.

Alku harvoin näin hankalaa

Ensimmäisillä käynneillä ilmoitetuissa päiväystyskohteissa tunnelma oli kireä. Olihan tilanekin toki tukala; Saamelaiskäräjien valitusrumba oli sakkauttanut Tukesin lupakäsittelyn, ja jopa kolmasosa kaikista kullankaivualueista oli oikeudettomassa tilassa.

Suurella kuvassa tilanne on kultahistorian haastavimpia, mutta vielä enemmän se kirpaisee yksittäistä kaivajaa, joista traagisimmille

Vanha pitkäpartainen mies on kultamailla aina kuvan arvoinen, vaikka se istuskelisi työmaalla. Seppo Mauno (vas.) ja Kauko Matilainen liiton Elsa- / Palsinojan valtauksella kuonan poistossa ja kunnostustöissä.

Härkäselän lanssin aidan kunnostustalkoot. Jussi Jauhiainen (vas.) karan varressa, Maire Bruun juontamassa uusia tolppia ja Vehviläisen Risto on päättänyt kuitata vaarallisen työn lisät.

hahmoille joutokäyntikesä oli jo neljäs perättäinen. Moni vakikävijä jätti tulematta. Mitäpä sinne tulla peukaloita pyörittelemään harvinaisen paskaan ja koleaan kesäsäähän.

– Kyllä sen heti alkukesästä huomasin liiton jäsenvaltuuksilla, että väkeä ei ollut niin paljon liikkeellä, kuin aiemmin. Liiton päivystyskannyykkäänkin soiteltiin aikalailla, että kannattaako edes tulla, kun valitusrumban takia kaivumahdollisuuksia ei ole oikein tarjolla, kertoo toiminnanjohtaja Raja.

– Toisaalta taas niille, jotka vaivautuivat tulemaan, oli tilaa valtuuksilla sitten ihan hyvin, vaikka alueita oli käytössä huomattavasti vähemmän kuin aiempina kesinä.

Deus ex machina

Ilman sen kummempia perusteluita kaivoslaikiin kirjattu kolmen vuoden lupasykli vielä entisestään kärjistää ongelmaa. Pikku hiljaa al-

Pari tuntia, ja aita kunnossa. Talkoolaiset tyytyväisinä paistamassa makkaraa.

Kulttuurisidonnainen aita rajaa ja komistaa liiton väliarastointialueen Härkäselässä.

kukesän aikana liitonkin valtauksista putosivat pelistä pois vielä alkukesästä kaivettavissa olleet AuH Aureus, Rönkön Neloset ja Karuoja Kakkonen jo aiemmin hakemusjonoon jummittuneiden Piispanpysäkki 43:n ja Gollediggin lisäksi.

Jos tilanteeseen ei valtiovallan puolelta puututa ja päätös-valitus-palautus -rulettia ei py-säytetä, seisoo ensi vuonna jo puolet luvista hakemusjonossa.

Saariselän Juhannuskisojen jälkeen Hanskilla oli kuitenkin jo hymy herkemmissä. Tankavaaran Kultakylän pojat olivat tiedostaneet liiton tukalan tilanteen ja tekivät antiikin draamakomedioista tutun jumala-koneesta tyyppisen tarjouksen.

Pojat tarjosivat Tankavaarassa Hopeaojan varressa olevaa ”AuRum”-valtaustaan liiton vuokratäyttöön.

– Sitten kun sana levisi, että on saatu uusi alue käyttöön, ja että sieltä löytyy hyvin kultaa ja suht’ helpolla, niin tulijoita alkoi taas olla paremmin. Kultakylän poikien vuokravaltaus imi myös porukkaa muilta, vielä käytössä olleilta valtauksilta, ja vähensi painetta niillä, summaa Raja kaikkia osapuolia tyydyttäneen päätöksen.

– Kaiken kaikkiaan vuokravaltaus Aurumiin oltiin sekä jäsenistön että liiton hallituksen puolelta tosi tyytyväisiä. Siellähän on helppo toimia, ja kaikki tarvittavat palvelut ovat kävelymatkan päässä. Myös liiton hätäpäivystys oli nykyjärjestelyillä tavoitettavissa käytännössä 24 / 7.

Autiot kultaleirit, tyhjät pöydät

Keskikesällä Saariselän matkailuyrittäjät nostivat kissan pöydälle. Sitoutumattoman maakuntalehti Lapin Kansan artikkelissa yrittäjät kertoivat havainnoistaan tyhjästä pöydistä ja kämpistä. Moni vakikävijä oli jättänyt tulematta, kun ei ollut viitsinyt lähteä tuuleen ja tuiskuun peukaloita pyörittelemään. Liiton edunvalvontapäällikkö **Antti Peronius** osasi esittää ihan numeerisen arvionkin pohjoiseen tulematomista matkailutuloista.

Kullankaivajien kuluttamisen aluetalouden synnyttämien oheistuottojen määrää koskevan pro gradu -tutkielman pohjalta Peronius arvioi toteutumatta jääneiden matkailutulojen määräksi noin 350 000 euroa. Todellisuudessa kerrannaisvaikutuksineen summa voi olla suurempikin.

– Olisi hienoa, jos Saamelaiskäräjät voisi keskustella asiasta ja kertoa kuinka kullankai-vu heidän kieltään ja kulttuuriaan tuhoaa ja rajoittaa. Silloin voisimme yhdessä etsiä ratkaisua, Peronius totesi Lapin Kansan artikkelissa.

Puuhuolto ja sielunhoitoa

Toiminnanjohtaja Rajan kiireet alkoivat samantyyppisellä rullajansilla puukaupoissa Metsähallituksen kanssa kuin aiempina vuosinakin. Puuluvat oli maksettu, mutta puita ei löytynyt.

Liiton valtauksilla kaivavat alkoivat pikku hiljaa haiskahtaa, ja alkoi jo epäilyttää että Metsähallitus olikin tehnyt pystykaupan liiton ostamista puista. Puita lupailtiin sinne, tänne ja toisinaan tuonne. Palsin kaivajat kävivät niitä useana päivänä vinkatuista paikoista haeskelemassa, mutta turhaan. Lopulta puut ilmes-tyivät juurikin samaan paikkaan, mistä niitä puulupaa ostettaessa kerrottiin olevan ei-saa-tavissa.

Talkoita

Härkäselän länssin aidan panossa ja Palsin saunan lattiatalkoissa oli periaatteena tehdä hommat kuntoon saakka. Edellisen kesän lattiaremontin oli pilannut komentosuhteet unohtaneen porukan vastahanka.

Talkooporukkaa saatiin kumpiinkin talkoisiin riittävästi, enempää ei olisi mahtunutkaan.

– Elsanojan saunaremontissa jätettiin ilmaraoit lattiaan, niin kuin olla pitääkin, kertoo talkoita johtanut toiminnanjohtaja Raja.

– Paikalliset kaivajat olivat organisoineet Gandhi-tyyppisen passiivisen mielenosoituksen, kun tultiin saattamaan tarpeellinen remontti loppuun. Edelliskesänä se oli jäänyt samasta syystä kesken, ja hygieniatilan pukeutumishuoneen lattiaan, vastoin kaikkea järkeä

Kun liiton hallitus oli saanut vatuloitua muodollisuuspykälät alta pois, valmistui Kasöörin kämpän kattoremontti nopeasti.

Remontin ansiosta katto kestää taas pitkälle tulevaisuuteen, kuten toivottavasti Lapin kullankaivun jatkumokin.

Osaavien ja ahkerien talkoolaisten kanssa hommat sujuivat. Suuri kiitos Miinalan Reinolle, Maire Bruunille ja Seppo Maunolle. Sekä tietenkin Hannu Rajalle, joka on kaikissa kuvissa etsimen pimeällä puolen.

laitettu hengittämätön lasikuitumuotti oli pehmittänyt kaikki alapuoliset rakenteet.

Liiton iskuryhmän lisäksi paikalla ei näkynyt ketään – välillä tilannetta käytiin kuitenkin kuikuilemassa leiristä käsin. Eipä pikku pikku saunaan olisi kyllä enempää toimijoita mahtunutkaan. Irti hapantunutta orvaskettä ja muuta ryönää lapiotiin lahonneen lattian alta ikkunan kautta pihalle, varmaan enemmän kuin toteutumattomia unelmia Palsin varrelta.

– Uhkasivat, että hakevat Ivalosta vaneria ja laittavat lattian umpeen, kun viima käy jalokoihin. Väljennettiin samalla pukuhuoneen lattiaaudoitusta, että terve ilma pääsee sielläkin kiertämään.

Kiista kärjistyi siis paljaiden varpaiden mukavuuskokemukseen.

Uskokaa nyt jo, hyvät ihmiset rakennusmestareiden ja käytännön timpureiden kokeuksiin; rakennusten ja rakennelmien pysyvyyden suhteen ilmanvaihto on avainasemassa.

Härkäselän lanskilla on taas tarpeen järjestää raivaustalkoot tulevana kesänä. Osassa säilytykseen unohtuneista tavaroista on viimeinen käyttöpäivä mennyt selkeästi umpeen.

Nyt olisi jokaisen, joka haluaa kamppaansa paikalla säilyttää, tarpeen käydä tarkastamassa tavaroittensa kunto ja käyttökelpoisuus ja merkitä selvästi haltija ja yhteystiedot niihin, jotka haluaa vielä säilyttää.

Mäntykankaan Enska on luvannut tulla ”huolitsemaan” poiskuljetettavat tavarat lanskilta. Talkoista ilmoitetaan kevään jäsenlehti Prospäkkärissä – ja samalla annetaan ajankohda, johon mennessä armahdusanomukset on ilmoitettava toiminnanjohtajalle.

Kasöörin kämpä

Insinöörit ovat piruja miehiksi. Liiton aiempi puheenjohtaja **Jouko Korhonen** esitti jossakin laivaseminaarissa skenaarion, että kullankaivun painopiste tulee siirtymään Lemmenjoelta takaisin ”vanhoille” kultamaille, ja Tankavaaran suuntaan tullaan kohdistamaan muutaakin kuin ujoja katseita. Näin on käymässä.

Jo keväällä liiton hallitus päätti vuokrata

kesäaikaisen toiminnanjohtajan tukikohdaksi saavutettavuudeltaan yliveraisen kämpän Tankavaaran Kultakylästä. Päätös oli harvinaisen hyvä; toiminnanjohtaja oli herätettävissä nelostien varresta mihin vuorokauden aikaan tahansa. Niin ne tekivätkin.

Tankavaaran Kultakylän pojat huomasivat, että liiton porukka viihtyi Tankavaaran nurkissa, joten he tekivät tarjouksen josta ei voinut kieltäytyä. Käyttämättömänä lojunut, ja pieniä kosteusvaurioita kärsinyt Kasöörin kämpä Tankavaarassa tarjottiin liiton käyttöön remonttisuoritetta vastaan.

Liiton remontti-iskuryhmä on kuin syntynyt tällaisia operaatioita varten. Hankalin ja aikaa vievin vaihe koko remontissa oli aloittamisluvan saaminen liiton hallitukselta, joka makusteli tarjottua pähkinää – osin käynnissä olleesta kaivukaudesta johtuen – pitkän tovin. Kun aloituslupa oli saatu, valmistui pieni pintaremontti muutamassa päivässä.

Kotisivukehittämistä

Pitkään paikallaan junnanneen kotisivujen uusiminen sai uusia kierroksia, kun Hannu Raja alkoi aktiivisesti osallistua InnoKaltion **Samuli Jomppasen** kehitystyöhön.

Oli ihan oikeasti haastavaa saada koneisto pyörimään oikein, kun tietoturvan suhteen hysteerinen Viestintävirasto oli hyvinkin jäykkäniskainen avainkoodien suhteen, toiminnanjohtaja Inarissa, Lemmenjoella ja Tankavaarassa ja työn tekijät Rovaniemellä.

Syyskuussa uudet tuoreet sivut lopulta saatiin aukaistua. Suuri kiitos tästä kuuluu Hannu Rajalle, Samuli Jomppaselle InnoKaltiota ja puheenjohtaja Hannu Virannelle.

Käykää koekäyttämässä sivuja osoitteessa www.kullankaivajat.fi, ja laittakaa kehityskommentteja liikkeelle.

Kotisivujen merkitys myös liitosta ulospäin suunnattuna mainoksena ja käyntikorttina on nykymediassa edelleen korostunut. Ikinä ne eivät tule olemaan valmiit, mutta tarkoitus on panostaa niiden sisällöllisen kehittämiseen edelleen. Hannu-kaimat, Raja ja Viranto, ovat tä-

hän jo paneutuneet, mutta olisi arvokasta saada käyttäjäkommentteja myös jäsenistöltä.

Toinen asia on toimivien yhteystietojen päivittäminen. Jäsenlehden postituksen osalta liitolla on maksullinen tiedotuspalvelusopimus palveluntarjoajan kanssa.

Jokainen tiedotuspalvelun osoitteenmuutos maksaa – ja näkyvät kullankaivajat olevan varakasta väkeä, kun jatkuvasti päivittävät asu-
misolosuhteitaan – mutta vielä vähemmän kuin fyysisen osoitteen muutoksista ilmoitetaan suoraan liiton toimistolle, sitä tehdään virtuaaliosoitteiden osalta.

Loppuyhteenveto

Päivästyksket Savotta Kahvilassa ja Kutturantien Kultakioskilla vetivät hyvin porukkaa.

Isot hiput ja niistä uutisointi herätti mielenkiintoa kullankaivua kohtaan, ja herätti myös jäsenistön kiinnostusta. Niistä kannattaa uutisoida aina kun on mahdollista.

– Kaivajien kanssa ihan hyvin pärjäs, toteaa Hannu Raja lopuksi.

Mutta ne kaivuraportit... Ilmoittakaa nyt, hyvä ihme, toiminnastanne. Jos ujostuttaa lait-
taa omia kaivutuloksia sinne tuskanpunaiseen postilaatikkoon valtauksella, niin käyttäkää uusien kotisivujen palautepalvelua. Siellä on päävalikon kohdassa Jäsenvaltaukset klikattavissa auki Liiton valtausten käyttöilmoitus. Täyttäkää tiedot sinne, ja antakaa ilmoitukselle kyytiä. Ei tule kukaan kateellinen kanssa-
kaivaja kurkkimaan saaliitanne.

– Ei pahempi työmaa, kiitos!, tuumasi Hannu Raja toimintaraporttinsa lopuksi.

Lapin Kullankaivajain Liiton Perinteiset Pikkujoulut Kevitsassa ja Tankavaarassa 4.–5.12.2015

Tervetuloa viihtymään kanssamme
Tankavaaran Kultakylään ja Kevitsan kaivokselle Sodankylään!

PERJANTAI 4.12.

● **Kaivosekskursio First Quantum Mineral-sin Kevitsan kaivokselle** perjantaina 4.12.2015 alkaen kello 14.00. Vierailuryhmän max. koko 36 henkeä.

Kaivosvierailu liiton tilauskuljetuksella.
HUOM! Kaivosalueella 0,00 %-toleranssi – kaikki portista kulkiijat puhallutetaan.

Mahdollisuus tulla Kevitsan kaivoksen portille myös omalla kyydillä. Tarkka aika ja paikka ilmoitetaan kaivosekskursioon osallistuville henkilökohtaisesti.

● **Tankavaaran Kultakylässä karaoke-ilta,** vetäjänä Jouko Sieppi Vuotsosta.

LAUANTAI 5.12.

● **On-line Kullanhuuhdontakisat Tankavaaran Kultakylässä.** Voittajalle 10 g kultaharkko! Osallistumismaksu 10 €, lisäyritykset 5 €

Vertaistukikeskusteluja ja kultasaaliilla leuhottamista.

Ohjelmaa tarkennetaan myöhemmin.

● **Lapin Kullankaivajain Liiton Pikkujoulut Tankavaaran Kultakylä.**

Perinteinen pikkujoulubuffet noutopöydästä 26,00 € / henkilö alkaen kello 19.00.

Illalla Johtava Vuotson musiikkitaiteilija Trubaduuri Jouko Muru esittää Lapin kullankaivu-aiheisia lauluja.

Tankavaaran oma Trubaduuri ja kullankaivaja Marko Lauronen esiintyy.

Illan päätteeksi karaoke-ilta, vetäjänä Jouko Sieppi. Saa laulaa, tanssia tai nauttia.

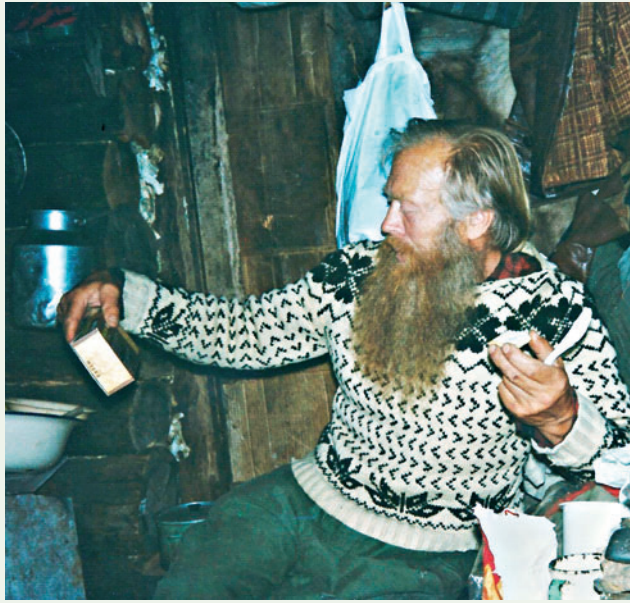
Sitovat majoitus- ja pikkujoulubuffet-varaukset Tankavaaran Kultakylä / Marko Touru: puh. 040 744 1710.

Lisäksi sähköpaikkoja asuntoautoille, ja pari lämmintä nurkkaa jossa sänky ja lämmitys, niille joille sopii minkä tahansa tasoinen majoitus omakustannehintaan 10 €/yö.

Pelkät pikkujoulubuffet-varaukset ilman majoitusta 27.11.2015 mennessä suoraan LKL:n toimistolle, mieluiten e-mail: info@kullankaivajat.fi tai puh: 0400 836 500.

Kaivosekskursioon ilmoittautumiset yhteystietoineen LKL:n toimistolle 30.11.2015 mennessä, e-mail: info@kullankaivajat.fi tai puh: 0400 836 500.

Kaivosekskursiolla paikkoja on 36. Osallistujat arvotaan, mikäli ilmoittautuneita on tätä enemmän. Tarkka ohjelma ilmoitetaan kaivosekskursiolle osallistuville henkilökohtaisesti myöhemmin.

*Pelle
Mudduksen
Pellenniemen
kammilla.*

MUISTOJA, MUISTOJA, MUISTOJA TUO ...

Kullankaivaja, luontoromantikko Pellervo Kankaisen (27.3.1910–7.11.1980), Pellen, elämäntarina ja -filosofia heräävät eloon meistä monen mielessä silloin tällöin, oikeastaan yllättävän usein. Tänä vuonna tulee kuluneeksi 35 vuotta murheellisesta marraskuisesta isänpäivän aamusta Muddusjärvellä, joka muodostui Pelle-isän ensimmäiseksi ja viimeiseksi Isänpäiväksi. Onneksi legendaarisen Pellen elämä oli paljon, paljon muutakin, täynnä huimia arjen seikkailuja ja satumaisia tarinoita.

Emme halua unohtaa näitä muistoja, vaan säilyttää ja kertoa niistä mahdollisimman monelle. Uskomme, että niissä muistoissa elää arvokas merkitys myös kultamiesperinteen säilyttämiseksi. Tästä syystä me Pellen sukulaiset ja eräät ystävät olemme saaneet idean, jota olemme lähtemässä toteuttamaan pikku hiljaa. Asiassa on vielä monta mutkaa ja kiiveä käännettävänä (mm. apuraharahoitus vireillä ja avoin), mutta haudata ja kuopata emme aio ideamme.

Niinpä pyydämmekin Teidän – Pellen ystävät ja hänet tunteneet, Te joiden elämäntaival on koh-

dannut Pellen polun tavalla tai toisella – apuanne. Tarkoituksemme on haastatella, valokuvata, kuvittaa ja tallentaa ehkä jopa julkaista Pellen elämänpolkua kuvaavaa aineistoa. Teidän merkityksenne ideamme toteutumiseksi on ensiarvoisen tärkeä ja niin toivomme, että olette käytettävissä, kun lähestymme Teitä myöhemmin kerätessämme Pellenmuistoja, tarinoita ja muuta häneen liittyvää aineistoa ja materiaalia.

Hankkeesta on informoitu useita eri tahoja muun muassa Lapin Kullankaivajain Liitto ry:tä ja Kultamuseota, jotka ovat suhtautuneet asiaan myönteisesti. Hanke pyritään käynnistämään ensi vuoden kevättalvella (aikaisintaan III/2016). Toivomme, että viestittelette jo nyt jollekin työryhmämme jäsenelle sähköpostitse tai millä muulla tavalla tahansa mahdollisesta avustanne hankkeessa, esim. haastattelumahdollisuus, tarinat, valokuvat muu aineisto. Kiitos jo etukäteen

Työryhmä Lumous, johon kuuluvat Hannele ja Inari Kankainen Pellen vaimo ja tytär, luontokuvaaja Martti Rikkonen ja Annu Palomäki os. Kankainen Inarin pikkuserkku (työryhmän vastuuhenkilö, annu.palomaki@gmail.com),

Yhteistoimintapäivä Tankavaarassa

Tankavaaran Kultakylä ja Vuotson Hurjat ry järjestivät 5.9.2015 toimintapäivän, jossa heitettiin vastakkainasettelu romukoppaan teemalla ”valituksen ja vastakkainasettelun aiheet eivät lopu koskaan, kyse on myös asenteesta ja tahdosta” ja vietettiin hauska retkipäivä käytännön kullankaivun esittelystä lapiomie-

hen silmin, sen itse kokemalla.

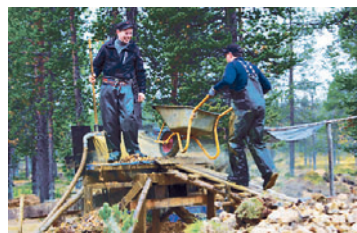
Toimintapäivä oli niin Vuotson Hurjien, kuin myös Tankavaaran Kultakylän yhteinen ajatus, jossa saimme vaihtaa epätiedon tiedoksi molemmin puolin ja käsitellä asioita ilman välikäsiä, hyvässä tunnelmassa ja seurassa. Päivä oli monelle vuotsolaiselle ensikosketus kullankaivuun ja vastavuoroisesti me pääsimme

”Täältäkö niitä tulee?”

”Puolikkaita kuormia.”

”Toitko lisää hippuja?”

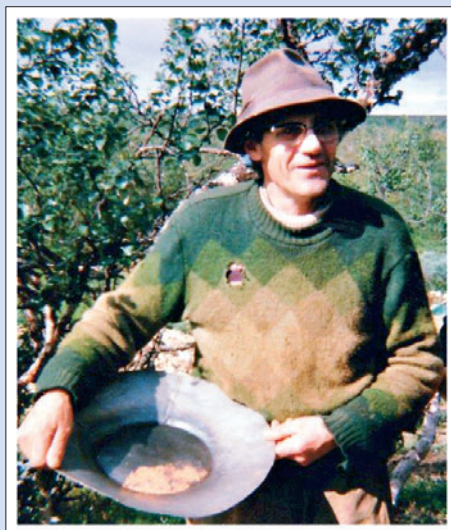
hyvälle poronhoidosta ja sen monimuotoisesta tilanteesta. Tämän yhteisen päivän päätteeksi saimme kutsun tulla seuraamaan poroerotusta ja tutustumaan näin ollen laajemmin porotalouteen sekä saamelaiskulttuuriin.

Illan päätteeksi turinoimme nuotiolla kullankaivaja- ja poromieslegendoista, huomaten kuinka paljon yhteistä historiaa meillä jo onkaan. Tästä meidän on hyvä ponnistaa eteenpäin.

MARKO LAURONEN

Myös ”Suuri hipun hukkaaja” Marko Touru onnistui tehtävässään kaikkien kiinnostuneiden silmäparien sitä toimitusta seuratta, eikä hukannutkaan ihan kaikkia hippuja tällä kertaa.

In Memoriam

Jaakko Kangasniemi

26.7.1930–7.8.2015

Lapin Kullankaivajain liiton kunniapuheenjohtaja Jaakko Kangasniemi menehtyi pitkäaikaiseen sairauteen Rovaniemellä 85-vuotiaana. Liiton neljäntenä puheenjohtajana vuodesta 1982 hän joutui puolustamaan kullankaivajien oikeuksia ja työskentelyn edellytyksiä useissa kiivaissa kiistoissa viranomaisia, poliitikkoja ja luonnonsuojelijoita vastaan. Jaakko luovutti puheenjohtajan tehtävät vuonna 2000 nuoremmille 70-vuotiaana. Hänen johdollaan luotiin perusta toiminnan elpymiselle, jäsenmäärän kasvulle, yhteistyölle ja monille uudistuksille.

Jaakko Martti Johannes syntyi Kangasniemen kuuluun kultamiessukuun ja asui lähes koko elämänsä Inarin kirkonkylässä, rakensi sinne oman talon, perusti perheen ja toimi taksiyrittäjänä vuosina 1955–1979. Isä **Eenokki Kangasniemi** (1895–1974) oli toiminut kul-

lankaivajana Alaskassa, Ivalojoella ja Lemmenjoella ja setä **Veikko Kangasniemi** kullankaivajien perustavan kokouksen sihteerinä 1949. Isoisän isä **Yrjö Kangasniemi**, **Yrri-Äijä** sai tuntuman Lapin kultaan jo ennen Ivalojoen kultaryntäystä, sillä hän majoitti Kaamasessa sijaitsevassa talossaan Suomen senaatin lähettämän kullanetsintäretken jäsenet syyskesällä 1868.

Kulta ja kullankaivu olivat Jaakolle tuttuja jo lapsuudessa. Hän lähti ensi kerran Lemmenjoelle kultakuumeen noustessa kesällä 1948 setänsä **Volmari Kangasniemen** valtaukselle Jäkälä-äytsiin. ”Kannoin ämpärillä ränniin maata ja pesin kivenlohkareita. Sinä kesänä sain elämänikäisen kultakipinän”, hän kertoi Lapin Kullankaivaja -lehden haastattelussa 2004.

Kullan hinnan putoaminen karkotti kullankaivajat Lemmenjoelta 50-luvun alussa ja Jaakko hakeutui tuottavimpiin töihin Rova-

niemellä, työskennellen Petäjäskosken voimalaitoksella, kun rakennustyöt olivat kiivaimmillaan Kemijokea padottaessa. Kotikylään Inariin hän muutti 1955 saatuaan taksiluvan. Lisäksi hän toimi talonmiehenä, rakensi taloja ja rekiä sekä korjasi moottorikelkkoja 30 vuotta. Hän toimi lautamiehenä käräjillä useita vuosia ja hankki Lapin tapaan elantoa perheelleen monesta eri lähteestä.

Kultapuroille hän palasi 1979 ottaen valtauksen Ruihtuäytsin latvahaaralle, jonne hän rakensi pienen kämpän. Koko perhe oli mukana kullankaivussa; vaimo **Taimi** sekä neljä poikaa ja tytär.

Jaakko ja hänen poikansa **Arto** rakensivat 1985 pienen kullankaivukoneen ”konelapion”. Tämä pienoiskaivuri osoittautui tehokkaaksi työkaluksi kuivassa maastossa, jossa kultaryntäyksen vuosina käytettiin hevosta kultapitoisen maan siirtoon kaivupaikalta rännitettäväksi ja vaskattavaksi.

Jaakko valittiin kullankaivajien puheenjohtajaksi aikana, jolloin sisäiset riidat ja ulkoiset uhkat varjostivat toimintaa monelta puolelta. Sisäistä yhtenäisyyttä lujitettiin perustamalla toimikunnat Lemmenjoen ja Ivalojoen kaivajille. Ryhdyttiin hankkimaan omia, jäsenistölle tarkoitettuja kultavaltauksia sekä järjestämään omia mestaruuskilpailuja vaskaus- ja huuhdontataidoissa. Kultamieskodin rakentamisessa Inarin kirkonkylään Jaakolla oli merkittävä rooli liiton puheenjohtajana.

Liitto pyrki aktiivisesti vaikuttamaan uusien luonnonsuojelu- ja erämaa- sekä kaivoslakien sisältöön, tukemaan yksittäisten kullankaivajien taistelua elinkei-

nonsa puolesta, niin viranomaisten kuin suojelijoiden rajoitustoimia kohtaan. Uusia uhkia nousi esille koko ajan 1980- ja 1990-luvuilla. Ne vaativat liiton hallitukselta valppautta ja neuvokkuutta sekä puheenjohtajalta tietoa, taitoa, tarmokkuutta ja tyyneyttä.

Jaakko Kangasniemi pani alulle kullankaivajain liiton 50 vuoden historiankirjan kokoamisen ja se ilmestyi nimellä ”Morgamin Pyryrit, Lapin Kullankaivajain liitto 1949–1999”. Kultahommat jätettyään Jaakko innostui tutkimaan sukunsa historiaa yhteistyössä **Irene Kangasniemen** kanssa. Kimmokkeen sukukirjan valmistamiseen Jaakko sai vuonna 1996 Ivalossa pidetyn ensimmäisen Kangasniemien suukokouksen jälkeen. Kirjan kokoamiseen Jaakko Kangasniemeltä vierähti 16 vuotta. Kirja ”Yrri-Äijän suku – Inarin Kangasniemet ja heidän jälkeläisensä” julkaistiin Kangasniemien toisessa suukokouksessa Inarissa heinäkuussa 2012, juuri ennen Jaakon täyttäessä 82-vuotia.

”Juhlivatko kullankaivajat nyt viimeistä kertaa! Tämä pieni ammattikunta on puristumassa yhteiskunnan laki- ja sääntömyllyyn. On joskus tullut mieleen, että luonnonsuojelun lisäksi myös Lapin ihminen tarvitsisi suojelua

pystyäkseen elämään ja tulemaan toimeen kotiseudullaan”, sanoi Jaakko Kangasniemi tervehdyspuheessaan LKL:n 40-vuotisjuhlissa Inarissa 12.9.1985.

Nuo sanat ovat hyvin ajankohtaisia nytkin. Jaakko, jätit jälkeesi monta kaunista muistoa!

SEPPÖ J. PARTANEN
IRENE KANGASNIEMI

In Memoriam

Pirjo Savolainen 16.1.1958–21.8.2015

Tukesissa, kaivosviranomaisessa, lupakäsittelijänä työskennellyt Pirjo Savolainen kuoli 21.8.2015. Pirjo oli syntynyt 16.1.1958 Valtimolla.

Pirjo aloitti työuran kaupp- ja teollisuusministeriössä konekirjoittajana 15-vuotiaana vuonna 1973. Pirjo koulutautui työn ohessa ja aloitti tarkastajana ministeriössä 1990-luvun alussa kaivosviranomaisen tehtävissä. Hän oli kaivosviranomaisen pitkäaikaisin työntekijä.

Pirjo tuli tutuksi Suomen kaivostoimijoiden joukossa. Hänen kanssaan on lupa-asiois-

sa asioinut suuri joukko nykyisiä ja entisiä kullankaivajia, malminetsijöitä ja kaivosten luvanhakijoita. Pirjo näki ja koki työssään tehtävän teknistymisen ja kaivosviranomaisen tehtävien siirtymisen KTM:stä TEM:iin ja edelleen vuonna 2011 Tukeisiin kaivoslain uudistumisen myötä.

Pirjo Savolainen jää muistoihin työyhteisössä ja asiakaskunnassa osaavana, työstään nauttivana, iloisena asiakaspalvelijana.

Pirjoa jää kaipaamaan puoliso Hannu, äiti sekä sisko ja veli perheineen.

TERHO LIKAMAA
kaivosryhmän päällikkö, Tukes

Merkkipäivät

85 v.

8.11. Yrjö Teeriaho, Palokka

80 v.

2.10. Paavo Aho, Vihanti
14.12. Kauno Pollari, Espoo
24.12. Sulo Salmi, Helsinki

75 v.

13.10. Stig Hausen, Tammisaari
27.11. Martti Pennanen, Rovaniemi
12.12. Timo Ylinen, Kalanti
14.12. Risto Telilä, Tottijärvi
19.12. Iikka Kaukua, Posio

70 v.

8.8.2014 Seija Hietala, Rovaniemi
23.8. Lauri Ilmoniemi, Wappingers
Falls Yhdysvallat
1.10. Kari Patala, Söderkulla
6.10. Jorma Pessinen, Lappajärvi
18.10. Soili Ikävalko, Heinola
21.10. Esa Koskela, Kiiminki
23.10. Jorma Järvensivu, Jääli
27.10. Osmo Kurronen, Tukholma
Ruotsi
9.11. Anja Silvasti, Lempäälä
11.11. Tapio Alho, Alaviirre
11.11. Aimo Toivola, Naarajärvi
12.11. Kari Pilvi, Riihimäki
15.11. Eila Gratschev, Hämeenlinna
18.11. Arvo Ukkonen, Läsäkoski
19.11. Seija Lundström, Ähtäri
25.11. Arto Risku, Ilmajoki

30.11. Antti Seppälä, Loviisa
1.12. Seija Keinonen, Siuntio
4.12. Marja Allén, Keitele
5.12. Anja Roivanen, Turkhauta
8.12. Timo Areva, Salo
8.12. Maire Mustonen, Kuopio
10.12. Carita Koski, Isnäs
15.12. Toivo Alanen, Toijala
16.12. Risto Haikola, Ylivieska
21.12. Mauri Virtanen, Urjala
26.12. Tapani Manninen, Mikkeli

65 v.

3.10. Matti Mustonen, Inari
10.10. Pentti Tuomivirta, Jokela
11.10. Kalervo Jänkälä, Kuopio
14.10. Seppo Viitanen, Kuortane
19.10. Matti Juntunen, Suomussalmi
28.10. Tapio Alanko, Perho
28.10. Timo Virtamo, Uusikaupunki
29.10. Matti Klemola, Kouvola
1.11. Matti Parkki, Muurame
6.11. Matti Närhi, Mikkeli
7.11. Leif Eklund, Söderkulla
15.11. Pirkko Laine, Hämeenlinna
19.11. Kauno Kuusela, Myrskylä
27.11. Risto Rautio, Espoo
28.11. Vesa Rautiainen, Joensuu
30.11. Jukka Tikkanen, Iisalmi
2.12. Ahti Luosujärvi, Oulu
12.12. Tapio Sivonen, Jyväskylä
17.12. Matti Niemelä, Lempäälä
19.12. Jari Kosenius, Riihimäki
19.12. Raimo Pätilä, Valkeala

19.12. Jorma Vaarala, Oulu
21.12. Martti Mäkelä, Valkekoski
23.12. Pirjo Nurminen, Salo
24.12. Eero Kukkonen, Rovaniemi
27.12. Sinikka Kouhia, Lakiala

60 v.

9.10. Terttu salminen, Vantaa
9.10. Jari Sulonen, Pori
10.10. Inga-Liisa Magga, Inari
14.10. Eero Hyötilä, Kokemäki
14.10. Kerttu Kautiainen, Lappajärvi
22.10. Kristiina Meskus, Oulu
2.11. Arja Mäkynen, Ulvila
3.11. Riitta Hakamäki, Turku
4.11. Anita Luukkonen-Luola,
Mehamn, Norja
26.11. Jouni Vähäniitty, Nummela
9.12. Matti Salojensaari, Nokia
17.12. Jouko Heinilehto, Oulu
17.12. Lauri Keipi, Karuna
17.12. Matti Mäkinen, Kangashäkki
23.12. Aila Mikkonen, Ivalo

50 v.

3.10. Tarmo Ojala, Kelankylä
8.10. Mikko Mustonen, Kuopio
24.10. Timo Savolainen, Helsinki
2.11. Petri Kiippa, Ulvila
9.11. Ossi Anttila, Forssa
17.11. Jyrki Korteniemi, Kittilä
26.11. Arto Turtiainen, Tervakoski
7.12. Pasi Uusitalo, Raisio
11.12. Vesa Niemi, Huhmari

Golden Geopark of Lapland

Inarin kunnanhallitus on tehnyt päätöksen olla jatkamatta Golden Geopark of Laplandin kehittämistä, ja samalla olla ak-

tiivisesti pyrkimättä Euroopan ja maailman Geopark-verkoston jäseneksi. Asiaa mutustellaan tarkemmin seuraavassa Prospäkkäriissä.

.5362

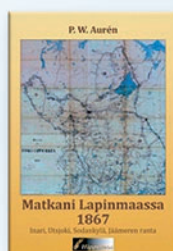
Posti Green

Lapin kultaa

tarinoita hippuina

KULTAISET JOULULAHJAT

- ▶ Lapin kultahiput
- ▶ Kultahippukorut
- ▶ Kirjat Lapin kultamailta
- ▶ Kullankaivuvälineet
- ▶ Kultahiekkaa
- ▶ KULLANKAIVAJAKALENTERI

Tuemme LKL:n toimintaa. Hipputeos tilittää myyntitulon Lapin Kullankaivajain Liitolle.

Lapissa on kultamaa jäässä. Tilaa kahden kilon satsi kultahiekkaa, jossa on 0,5 grammaa aitoa Lapin kultaa. Nyt on kultapitoisuus kohdillaan tonnissa noin 250 grammaa.

**Uutisia
kultamailta.**
www.kultahippu.fi

Talviosoite: Kivenhakkajantie KERAVA, puh 040 5454833